

Vår dato:
28.06.02

Vår referanse:
02/74-2

Deres dato:
22.02.02

Deres referanse:
2002-458-1

Saksbehandler:
Mona Majgaard

Det kongelige miljøverndepartement
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Høring av NOU 2002:1 Fortid former framtid - utfordringer i en ny kulturminnepolitikk

Vi viser til kulturminneutvalgets utredning NOU 2002:1 Fortid former framtid – utfordringer i en ny kulturminnepolitikk, sendt på høring ved brev av 28.02.02.

Nasjonalt utvalg for universitetsmusene har utarbeidet vedlagte høringsuttalelse som herved oversendes til Miljøverndepartementet.

Med vennlig hilsen

Widar Hvamb
generalsekretær
sign.

Mona Majgaard
rådgiver

Vedlegg

Universitets- og høyskolerådet
Pilestredet 46 B
0167 OSLO

Høring av NOU 2002:1 Fortid former framtid - utfordringer i en ny kulturminnepolitikk

Vi viser til kulturminneutvalgets utredning NOU 2002: 1 *Fortid former framtid – utfordringer i en ny kulturminnepolitikk*, sendt til Nasjonalt utvalg for universitetsmuseene ved brev av 28.02.02.

Nasjonalt utvalg for universitetsmuseene (NUUM) har behandlet saken i møte 21.06.02. Utvalget vil vise til fylldige høringsuttalelser fra de 5 universitetsmuseene som oversendes av de respektive universitetene.

Utvalget vil i tillegg gi følgende overordnede kommentarer til disse kapitlene i utredningen:

- ❑ Kap. 7 Museene i kulturminnearbeidet
- ❑ Kap. 10 Organisering av den offentlige kulturminneforvaltning
- ❑ Kap. 11 Kunnskap, forskning og kunnskapsspredning
- ❑ Kap. 12 Registre og miljøovervåking

Kap. 7 Museene i kulturminnearbeidet

NUUM er enig i utredningens synspunkter om at universitetsmuseene i større grad bør tas med i en helhetlig, nasjonal museumspolitikk og har påpekt dette ved flere anledninger tidligere, bl.a. i tilknytning til arbeidet med den såkalte "ABM-meldingen". Med sin faglige tyngde og bredde er det naturlig at universitetsmuseene utgjør knutepunkter i et nasjonalt musealt nettverk og engasjeres direkte i arbeidet med etablering av slike.

Kap. 10 Organisering av den offentlige kulturminneforvaltning

Kulturminneutvalgets flertall anbefaler at den geografiske ansvarsfordelingen mellom de arkeologiske landsdelsmuseene og sjøfartsmuseene, og den tematiske ansvarsfordelingen mellom museene og NINA-NIKU, blir mer fleksibel enn i dag, og at alle aktører også gis anledning til å forberede dispensasjonssøknader og gjennomføre utgravninger uavhengig av ansvarsområde (kap. 10.5).

Nasjonalt utvalg for universitetsmuseene vil advare mot at man går for langt i en slik retning. Vi er urolige for at det vil svekke den store forskningsmessige verdien av de regionale arkeologiske samlingene som møysommelig og over år er bygget opp ved landsdelsmuseene. *Uansett hvordan den offentlige kulturminneforvaltning blir organisert i fremtiden, bør løse arkeologiske funn og tilhørende dokumentasjon fortsatt overleveres og oppbevares ved de respektive universitetsmuseer/arkeologiske landsdelsmuseer.* Komplette regionale samlinger utgjør meget verdifulle arkeologiske arkiver og er et nødvendig grunnlag for fremtidig kulturhistorisk innsikt og formidling.

Samtidig må det sikres at mottakerne av arkeologiske funn har reell kapasitet til nødvendig oppfølging: registrering, konservering og oppbevaring av materialet. Det er derfor meget viktig at det i utgravningsbudsjetter også avsettes tilstrekkelige midler til disse oppgavene. Det er ofte en lang og arbeidskrevende prosess fra et funn blir avdekket til gjenstandene er ferdig sikret for fremtiden. I dag er det i liten grad sammenheng mellom museenes finansiering og de faktiske oppgaver de som ansvarsmuseer forventes å ivareta etter utgravninger. Universitetsmuseer kan ikke subsidiere forvaltningen, og det er nødvendig å se nærmere på hvordan samlingene utvikles og forvaltes. Riksrevisjonen arbeider med dette og forventes å avgi en rapport mot slutten av 2002.

Kap. 11 Kunnskap, forskning og kunnskapsspredning

11.6 Kulturminnerelatert utdanning

Riksantikvaren har orientert NUUM om at Riksantikvaren samarbeider med utvalgte høyskoler om utvikling og gjennomføring av et etter- og videreutdanningsprogram rettet mot saksbehandlere innen kulturminnevernet, jf. kap. 11.6.2 i Kulturminneutvalgets innstilling.

NUUM forstår at det ved en delegering av ansvar for kulturminneforvaltningen til kommunalt nivå vil oppstå et betydelig behov for kulturminnefaglig utdanning tilpasset planetatenes kompetansebehov på saksbehandlernivå, og ser positivt på at Riksantikvaren har tatt initiativ til dette. Utvalget ser imidlertid med en viss undring på at undervisningsprogrammet også omfatter intern pedagogisk opplæring med henblikk på at Riksantikvarens egen stab skal delta aktivt i undervisningsoppleggene. Utvalget er videre også skeptisk til at undervisningsoppleggene synes å være svært ensidig rettet mot forvaltningens behov for kunnskaper om jus, planprosesser og administrasjon, og i mindre grad om det som er kulturminnevernets grunnleggende fundament, nemlig kunnskapen om de enkelte kulturminnetyper og -miljøer, og det disse kan bidra med av innsikt og kunnskap om fortidas levemåter. Utvalget ønsker derfor å peke på viktigheten av at den erfaring og kompetanse som universitetsmuseene forvalter på disse områdene også blir tilrettelagt både som etter- og videreutdanningstilbud og som ordinære gradstilbud og finner det naturlig at Riksantikvaren etter hvert samarbeider tettere med denne sektoren om spørsmål som angår kompetanseheving på det kulturminnetverrfaglige område.

11.7 Forskning og utredning som grunnlag for ny kunnskap i den daglige forvaltningen

Kulturminneutvalget foreslår at både grunnforskningen og den anvendte forskningen styrkes gjennom tilførsel av økte ressurser. Utvalget foreslår videre at det opprettes et eget forskningsprogram, program for kulturminne- og kulturmiljøforskning, lagt til Norges forskningsråd, samt at forskningsrådet legger til rette for et senter for fremragende forskning på kulturminnefeltet. NUUM vil berømme utvalget for å fremme disse forslagene, men vil samtidig understreke at et SFF-senter på dette området må forutsettes å holde samme internasjonale forskningsstandard som de øvrige SFFene.

NUUM vil bl.a. vise til arbeidet med utarbeidelsen av et *3-årig faglig grunnlag for målretting av dispensasjonspolitikken*, kalt *faglig program*, som ble igangsatt i 2001. Et slikt faglig program bør omfattes av en forskningshistorisk dimensjon, slik at grunnlaget for produksjon og utvikling av ny kunnskap kommer tydelig til uttrykk. Programmet vil være et viktig verktøy for den offentlige kulturminneforvaltningens behandling og avgjørelser i enkeltsaker, og vil kunne fungere som et faglig grunnlag for en målretting av dispensasjonspolitikken.

Utviklingen av et faglig program er imidlertid en svært omfattende og ressurskrevende oppgave. Det er derfor positivt at utvalget påpeker at forskningsmiljøene må tilføres tilstrekkelige ressurser for å kunne utvikle og ajourføre de faglige programmene.

NUUM vil også understreke betydningen av at det materialet som kommer fram som resultat av forvaltningsundersøkelser kan tas aktivt i bruk i forskningen, og anbefaler at forskning i form av analyser av materialet og sammenfatning av analyseresultatene inngår i et normalt arkeologisk utgravningsoppdrag. Sammen med utviklingen av et faglig program vil dette sikre en langt raskere bearbeiding og publisering av utgravningsresultater.

NUUM vil også peke på at Miljøverndepartementet har ansvar for det saksområdet som tilfører mest midler til den arkeologiske virksomheten. Det synes derfor rimelig om dette departementet i sterkere grad bidrar til å styrke den arkeologiske grunnforskningen. I innstillingens kap. 10 understrekes det også at samarbeidet på departementsnivå bør formaliseres med sikte på samordning av innsatsen innen kulturminnearbeidet. NUUM vil på det sterkeste støtte at det tas konkrete initiativ for slik samordning.

Kap. 12 Registre og miljøovervåking

Nasjonalt utvalg for universitetsmuseene ser et tydelig behov for både registre over kjente kulturminner/viktige kulturmiljøer i landet og over arkeologiske gjenstander oppbevart i forvaltningsmuseene som kan anvendes i forvaltningen. Nasjonale databaser over oppbevarte gjenstander bør videreutvikles bl.a. med hensyn til arealmessige presentasjoner av funnsteder. I denne sammenhengen bør også anvendelsen av registrene i forskning få oppmerksomhet. Igjen er det behov for samordning på tvers av departementsgrensene for å oppnå en hensiktsmessig rolleavklaring og ressursbruk.

Med hilsen

Inger Stray Lien
leder av NUUM
sign.

Mona Majgaard
sekretær i NUUM